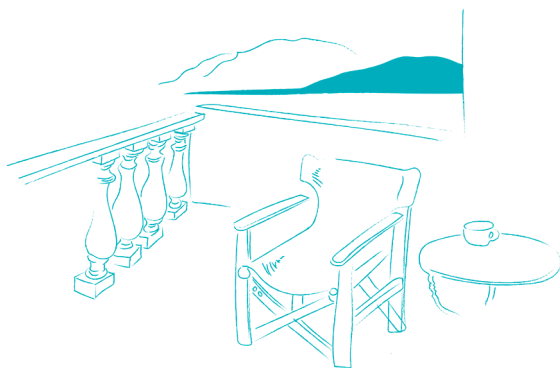

Miriam Cano

METAMORFOSI

L'Accent

METAMORFOSI

L'AVENÇ

Míriam Cano

METAMORFOSI

L'AVENÇ
Barcelona
2025

Barcelona, juny de 2025
© del text, Míriam Cano
© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L., 2025
Mallorca 221, sobreàtic
08008 Barcelona
Telèfon: 93 245 79 21
www.lavenc.cat
www.llegirencatala.cat

Es reserven tots els drets.
Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada
amb l'autorització dels seus titulars, amb excepció prevista per la llei.
Adreci's a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics)
si necessita reproduir algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 93 272 04 47).

L'Avenç forma part de l'Associació d'Editorials Independents
Llegir en Català.

Disseny i composició: L'Avenç
Il·lustració de la coberta: © Júlia Francino Rodríguez.

THEMA: FC WTL 1DXG 2ADC 3MR
ISBN: 978-84-18680-58-8
Dipòsit legal: B 11574-2025
Imprès a Gráficas 94

I

Omphalos	13
Jo soc d'aquest blau	21
El que ho disposa tot	39
Aspro krasí	49
Una samarreta destenyida pel sol	55
Una platja per a ells sols	63
Per allà on entra la llum	67
La bellesa és un estofat	81
Enoi enoi oios essi	87

II

4 dones i 40 kolokitokheftedes	95
Espès com un pecat sense confessar	103
Dedé, Lalà	109
Una decisió de vida, una crida al combat	117
L'única pregunta	125
Aquí, la mort no hi entra	129
Tot esperant en Manolis	135
Una Venècia al Peloponès	139
L'illa de les espècies	145
Atena Pàrtenos	151
V(B)jure (un epíleg)	159

A en Borja, la Júlia i la Simona, *ofhorse*.

A la Nuri, que estima Metamorfofi.

En memòria d'en Jordi, que també se l'estimava.

I

Viatjar és una brutalitat. T'obliga a confiar en els estranys i a perdre de vista tot el que et resulta familiar i confortable, t'allunya dels teus amics i de casa teva. Estàs tota l'estona en desequilibri. Res no és teu tret del més essencial: l'aire, les hores de descans, els somnis, el mar, el cel; totes aquelles coses que tendeixen cap al que és etern o cap al que imaginem com a etern.

Cesare Pavese, *L'Ofici de Viure*.

There is a crack in everything, that's how the light gets in.

Leonard Cohen, «Anthem».

*Quando hai deciso di lasciare
Tutto il passato dietro di te
Per via sfilavano le bandiere
E tu hai visto la libertà*

Mikis Theodorakis, «Sogno di Libertà»

OMPHALOS

D'entrada, com suposo que ens passa a tots, em penso que la meva Metamorfofi és única. Ni em passa pel cap que pugui haver-hi un munt de llocs que se'n diguin, a Grècia. Però només a la primera cerca a Google Maps me'n surten més de cinc, entre platges, suburbis i veïnats. Hi ha Metamorfosis plenes d'ombrelles de bruc i gandules de plàstic a punt per acollir els turistes. D'altres que, als afores de la metròpoli, semblen un mostrari de llums de neó per on no sé si voldria caminar-hi sola de nit. Una metamorfofi a Sithonia, una altra a Halkidiki, la d'Àtica i la de Lacònia. I la meva, al Peloponès.

Si ho penso bé, no és estrany que hi hagi tantes Metamorfofi. La nostra cultura, i tantes altres, estan fundades en la transformació, en la creació de tot allò que coneixem, del món mateix, a partir d'elements que ja existien *in illo tempore*. Canviar deu ser, segurament, un dels processos humans més feixucs

i aconseguir fer-ho, una mena de triomf que bé me reix quedar fixat d'alguna manera. La metamorfosi no és un capgirament, una transmutació brusca, un accident. Si la dic en veu alta, μεταμόρφωση em sembla una paraula lenta, amb una grafia plena de corbes que cal resseguir amb paciència, i un accent punxegut i vertical al bell mig, com si marqués la fita a la meitat d'un camí llarg. Una metamorfosi és esdevenir, transformar-te. Arribar a ser una altra cosa que encara no saps i conservar algunes de les teves essències.

Com que he vingut a l'origen del mot, ho portaré a la metàfora: cada metamorfosi deu ser, per força, única. A la meua encara no sé si posar-li avingudes urbanes inhòspites o platges turqueses. Diria que encara és aviat per decidir-me perquè mitja transfiguració la porto feta de casa i a Grècia, com si anés a buscar el meu òmfal, hi he vingut a provar de segellar alguna mena de conclusió.

Som quatre: la Júlia, en Borja, la Simona i jo. Tres de nosaltres rondem la quarantena i l'altra acaba de fer un any. Si no m'erro, és el seu primer viatge llarg. També és el primer que fem els adults després de ben bé dos anys de restriccions per la COVID-19. El món també ha fet la seva metamorfosi i de moment crec que, en contra del que tothom proclamava, no n'hem sortit *millors*. De vegades em sembla que tot plegat ha estat com si rebentés una costura gegant que feia temps que tenia els fils al límit. Lesqueixada no ha estat només econòmica o política, també em fa l'efecte

que s'ha esquinçat alguna cosa en un sentit emocional i humà. En l'àmbit íntim i col·lectiu. Alhora, també sento que encara és massa aviat per treure'n cap conclusió. I per sota i per sobre de tot això, estic bé i em sento privilegiada de la vida que tinc i de no haver permès que se'm mengi el cinisme, malgrat aquesta veu que em diu tota l'estona que hauria de recosir quatre traus que m'han quedat per poder-lo continuar esquivant.

La casa on ens estem és de la família de la Júlia. Sempre que parla de Grècia, li brillen els ulls d'aquella manera que brillen quan has deixat moltes coses a un lloc, quan és casa teva en un sentit que té més a veure amb l'aixopluc que amb la residència. Em fa molt feliç haver-la acompanyat la primera vegada que hi ve amb la seva filla, i veure a primera fila el traspàs d'una herència immaterial que tot just comença a perdurar. Que la Júlia hagi volgut compartir aquest racó de món amb nosaltres també és un privilegi. De vegades donem per fet que els llocs de qui ens estimem són oberts a qualsevol, però amb el temps m'he adonat que no funciona exactament així. Deixar entrar els altres als teus llocs en matisa el record, de vegades per bé, de vegades per mal. Retornar amb gent nova allà on has estat feliç —potser amb altra gent que ara enyores— genera una nostàlgia concreta, soluble, de vegades difícil d'acoblar al nou record. Sempre he pensat que els nostres secrets més grans i més íntims són els llocs que ens estimem, tot el que hi contenen i que

hem decidit no ensenyar a gairebé ningú, per poder mantenir-hi intacta alguna mena d'essència nostra.

Arribem a Metamorfosi de matinada, amb la Simona adormida després de dues hores en cotxe des d'Atenes. La casa és petita i acollidora, amb una parra que fa ombra al pati i una escala que s'enfila a la cuina-sala d'estar on farem vida i a una terrassa davant del mar des d'on sembla que puguis saltar directament a l'aigua. Els caminets de terra que hi condueixen no estan il·luminats i, a banda i banda, hi creixen gessamins i buguenvíllies salvatges.

Sempre m'ha agradat, arribar als llocs quan ja és de nit. Gairebé tant com les vigílies dels dies importants. Anar-te'n a dormir sabent que l'endemà veuràs les coses d'un color diferent. O que veuràs coses noves, o que en començaran. Com si el dia fos una escultura tapada amb un llençol: en pots intuir les formes i la mida, pots imaginar-ne els detalls o desitjar que sigui d'aquella manera o de l'altra, que és com a tu t'agrada. Arribar de nit, per a mi, és aquesta mena de llençol sobre els llocs desconeguts, que t'empeny a olorar i a intuir, a desitjar que la nit passi ràpid i que tot comenci.

L'endemà, quan ens llevem, tot és blanc i blau i el gessamí, quan el sol l'escalfa, fa una olor encara més intensa que ahir. En Borja fa estona que s'ha llevat, ha trobat cafè i n'ha fet. Com que fa tant de temps que visc sola, l'olor de cafè em fa sentir molt acompanyada. Me'n serveixo una tassa, baixo al pati i m'assec

sota la parra. No havia estat mai a Grècia i, mentre m'acabo el cafè, alguna cosa, endins, em va esborrant l'anglofília, la francofília i la resta de pàtines mig intel·lectuals que he anat incorporant al llarg de la vida i sento, d'una manera sobtada, nítida i difícil d'explicar, que jo soc d'aquestes olors i d'aquesta brisa que corre de bon matí. El cos hi encaixa com si anés a casa d'uns parents llunyans a qui no has vist mai però amb qui de seguida t'adones que hi tens un aire de família. Sé que sona exagerat, però podria tornar a Barcelona ara mateix i ja hauria entès alguna cosa de qui soc només en aquests primers quinze minuts.

Com n'és de curiosa, la nostra manera de connectar-nos amb els llocs. No parlo del plaer estètic, de la contemplació, ni de passejar-se per una ciutat nova i enamorar-te del seu urbanisme, dels edificis, de les terrasses encarades al carrer o de les seves llibreries, ni de pensar que bé hi podries viure una temporada. Quan parlo de connectar em refereixo a una cosa gairebé física, essencial, tellúrica. Podria ser la manera que té l'aire de passar-te per la pell o una força que ve de sota l'escorça del món i t'hi atrau i et falca els peus i t'equilibra. Si em poso una mica esotèrica, puc arribar a pensar que hi ressonen cossos, veus i vides passades amb qui comparteixo gran part dels meus gens i que el meu nas gros i les meves cuixes amples i els meus ossos pesats s'hi troben acollits per altres nassos, per altres cuixes, per altres ossos que fan que els meus no se sentin estranys i fora de lloc.

En Borja surt de l'habitació, amb la càmera penjada al coll. Fa un parell o tres d'anys va recuperar l'afició per la fotografia analògica i sempre va carregat de rodets, mirant a tot arreu i calculant la llum. Sempre que som amb ell, de tant en tant, de lluny o de prop, se sent un «clic». Jo encara estic asseguda amb la camisa de dormir de fil blanc, despenjada i amb unes xancles de piscina verdes. Em tira una foto sota la parra, davant del porticó blau de la finestra. Quan la miri, d'aquí uns mesos, em transportaré a aquest primer dia, gairebé com si hi grinyolés una frontissa entre dos temps. A l'altra banda del record hi haurà el meu amic, acabat de dutxar.

No sé com de contraproductiu pot ser ni quantes trampes m'he arribat a fer, però des que era menuda, sempre he necessitat omplir les coses de significats, de sentits. Em cal fer relat per explicar-me, assignar funcions als llocs, a les converses, a les persones, a les trencadisses. La Joan Didion, una de les meves escriptores preferides, deia a l'inici del seu *White Album* que ens expliquem històries a nosaltres mateixos per tal de poder viure. En el meu cas i, suposo, que en el de molts altres, aquesta afirmació és exacta. Necessitem relligar el devessall de fets i pensaments que ens passen per davant cada dia, que ens travessen, per poder agafar-nos a alguna mena de fil narratiu que ens sostingui i ens doni una certa cronologia i, amb sort, una mica de sentit.

El relat d'aquest viatge, tal com me'l començo a construir, té a veure amb anar a l'origen d'alguna cosa que sento meva i no conec per fundar-ne una de nova dins meu. I em dic ara, per dins, i em diré, quan m'ho expliqui, que he vingut, que vaig venir a Metamorfosi a canviar.

